

ПИСМО ВАСИЛИЈА Р. ПОПОВИЋА — ИГУМАНА МОНАСТИРА СВ. ТРОЈИЦЕ И ПРОТОПРЕЗВИТЕРА ПЉЕВАЉСКОГ — НИКИФОРУ АРХИЕПИСКОПУ ПЕЋКОМ И МИТРОПОЛИТУ РАШКО-ПРИЗРЕНСКОМ ИЗ 1903. ГОДИНЕ

Крајем новембра 1978. године добио сам писмо од Радуна Триповића из Београда и уз њега, поред осталог, и „оригинално писмо Василија Р. Поповића игумана манастира Св. Тројице у Пљевљима“. Триповић пише да је писмо случајно „нашао у књижари Трбушића у Призрену 1919. године“ гдје је тада био на служби.

Писмо игумана Поповића је писано на једном листу на двије стране једног табака величине 29/22 см у коцкама. Други лист табака је поцијепан и на сачуваном дијелу полеђине пише: „преписати у 2 егзем.“, а затим: „свршено“. Ипак, писмо је сачувано у цјелини.

Садржина писма је веома интересантна и односи се на питање обнављања манастира Довоље на десној обали кањона Таре. Наиме, архиепископ пећки и митрополит рашко-призренски Никифор из Скопља тражио је од Сулејман-паше у Пљевљима одобрење да се обнови манастир у Довољи. О томе је митрополит обавијестио игумана и намјесника пљеваљског протопрезвитера Поповића да пита пашу да ли је добио његово писмо и да га пита шта је одлучио. Добивши писмо Поповић је посетио Сулејман-пашу 4. марта (17. марта по новом) 1903. године. О разговорима с пашом и одлуци Мецлизе од 5. марта 1903. године, којој је и он присуствовао, игуман је 8. марта (21) 1903. године послао извјештај архиепископу пећком и митрополиту рашко-призренском у Скопљу. Имајући у виду да смо добили оригинални докуменат, који се налазио у приватном власништву, и његов значај у расвјетљавању покушаја да се обнови манастир у Довољи, као и уопште његов значај у изучавању прилика у Санџаку почетком овога вијека, објављујемо га у цјелини.

„ЊЕГОВОМ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВУ АРХИЈЕПИСКОПУ
ПЕЋСКОМ И МИТРОПОЛИТУ РАШКОПРИЗРЕНСКОМ
ГОСПОДИНУ НИКИФОРУ

У СКОПЉЕ

Високопреосвећени Господине,

Чим сам Ваше писмо примио, онога дана т. ј. 4. т. м. отишао сам код Н. Е. Сулејман-паше, изјавио сам му Ваш поздрав и питао сам га, је ли му какво питање за М-р Довољу дошло. Њ. Е. Паша на моје питање одговорио је следеће: „Дошло је питање и пита се је ли потребно да се М-р Довоља обнови и кад би се М-р обновио да не би каквих сметњи било и треба ли премћанцима то учинити да им се црква обнови, па сада на ово питање одговорити веома је замашно а из узрока, што су премћанци најпоқваренији људи. Цара не поштују, царском се хућумату не покоравају, царску мирију не плаћају. Кад их царска заптија позива неће на позив хућумату да долазе. Све сам им могуће олакшице чинио. Саветовао сам их, молио сам их да буду добри и хућумату покорни. Но њима је све то залудно. Поред свега наведеног премћанци су још највећи лопови и они мимо цео Санџак, највећи су крадљивци. И колашинце сам уморио да не краду, а премћанци то једнако и данас чине. Сви су скоро лопови или лоповски јатаци. Па према казаном зар премћанци заслужују да им се што учини, зајмета не заслужују. А да су они људи у своме раду, ко би могао и помислити да им се њиховој трајки не задовољи“. На ове речи Е. Паше ја сам му рекао: Не могу рећи ни сам да су премћанци људи у своме реду и зајста су прилично дивљачни. Но њихово дивљаштво само помоћу цркве и школе моћиће се искоренити. А оставити их и даље без цркве они би онда још дивљачни постајали, па из ових разлога молим Вас Е. да им се не стаје на пут да М-р Довољу обнове, јер њих ће само црква и школа моћи упитомити и ништа друго. На ове речи Е. Паша рече ми: „Позваћу меџлизе „идаре“ где ћеш и ти бити и онда ћемо се здоговорити шта ће се за М-р Довољу одговорити“. У среду 5. т. м. Е. Паша позвао је меџлизе где сам и ја био. Читана су нека акта па је дошао ред и за М-р Довољу и онда Е. Паша рече: „Шта ће мо за М-р Довољу. Премћанце познајете какви су они по све поқварени људи, па заслужују ли да им се дозволи м-р Довољу обнови“. Чланови идаре — Турци рекоше: „Премћане знамо да су у више прилика хућумату непокорни, царску мирију уредно не плаћају, краду, убијају, лопове крију, лоповски су јатаци, све им се могуће чинило и чини но они су једнако хрбави и они ништа не заслужују да им се учини“. Кад су чланови — Турци ове речи изговорили, онда сам ја рекао: Премћанци зајста доста су дивљачни људи, но чиме би се упитомили ако их црква и школа не упитоми и ако их и даље без цркве оставимо, шта ће са њима бити, него ће још дивљачни постати. Зато сам мишљења, да им треба свакојакo дозволити да м-р Довољу обнове, јер у цркви ће им се проповедати да поштују Бога, свога владара, царски хућумат и његове већиле, своје да чувају, туђе да не присвајају и тд. У овим речима подпомогли су ме чланови идаре Боко Шећеровић и Боле Бенисијевић и онда Е. Паша казао је: „Ми ћемо написати „мазбату“ следеће садржине: „Премћанци као што би требало нису у најбољем реду јер према царском хућумату, не врше све што би требало да врше но чланови идаре Срби и митрополитски већил дали су своје мишљење да ће боље бити кад им се дозволи М-р Довољу да обнове, јер кроз поуку која се у цркви предаје и они ће се поправити“. Овако је за М-р Довољу решено и као што је Е. Паша казао оваква ће „мазбата“ у Цариград одавде отићи. Говорио сам у „идари“ и то: цркве и школе никоме зло не чине, него и једно и друго људе упитомљава, а где цркве и школе нема онде морају људи дивљачни бити. Но све узалуд, више се ништа није могло помоћи. Е. Паша казао је и то:

„Ма где на другом месту нити сам нити бих био противан црква и школа да се гради, него би се још радовао, само су премћанци мимо све друге упорни, који никакве милости, ни добротинства не заслужују“. А ја му опет рекох: па што ће их друго упитомити ако их црква и школа не упитоми. Но ипак остало је по напред казаном „мазбата“ да се напише и у Цариград спреми.

Препоручујући се вашим св. молитвама

8. марта 1903-ће год.

М. Св. Тројица
код Пљеваља

бр. 34

јесам и остајем
Вашег Високопреосвештенства, љубећи Вам
св. десницу
најпонизнији:

Василије Р. Поповић
игуман
и нам. пљев. протопрезвитерства“